

tavaa ja opittavaa olemaan.

Näin sai viimeinkin Matti Kaisansa toki vähän taipuneeksi suostumaan tahtoonsa, jota ei moneen aikaan ole Matille tapahtunut, sillä kyllähän tästä heidän puheistansa vieraskin arvaa, että taitaa tämä Kaisa olla luettava niiden pahain akkain joukkoon, joita kylvämätä kasvaa ja joita Suomessa luullaan olevan 45 127 (neljäkymmentä viisi tuhatta, sata kaksikymmentä seihtemen) Ei tätä huoli kuitenkin Kaisalle sanoa, kukaties tuosta suuttisi ja alkaisi taas vastustaa sen toimellisen Matin kiitettävää taloutensa hallitus keinoa. Saattaisipa vielä kokonansa hyljätä havu hauteen lehmiltänsä, johon Matti nyt on kokenut häntä kiellotella ja joka tänä kevännä monellekkin taitaa tarpeen olla, jos mieli eläviänsä kesään saattaa.

81 EI MIELTÄ KAUHALLA JAETA.

Maamiehen Ystävä n:o 13 30.III 1844

Kuin Luoja ihmiselle lahjoitti järjen ja taidon, niin hän antoi nämät lahjat sitä varten että meidän pitää niitä myös viljelemän koko elinaikamme, sillä emme koskan ylönviisaiksi pääse vaikka kuinka pyrkisimmekin. Ei sanota opin ojaan kaatavan eikä lisän luotaan lykkäävän; ja niin on meidän oppimme kansa, joka aina jää puuttuvaiseksi ja alati vaatii lisäystä. Kyllä tosin kyntömies näyttää olevan onnellinen kuin hän osaa maatansa viljellä ja siitä saa elatuksensa; vaan halajaapa toki välistä hänkin enemmän tietoa kuin sen, joka on hänelle tarpeen maansa viljelemisesä ja tarvitaanhan kyntöönkin oppimista. Tosin kokeetkin tuottavat meille paljo tietoa monessa asiassa, jota näyttää selitettävän sananlaskukin: kokenut kaikki tietää. Mutta eipä kaikissa omat koettelemuksetkan aina auta ja vaivainen on se, jonka täytyy kaikki kokea. Sentähten näyttää tarpeelliselta, että me, järkeämme ja taitoamme viljellessä, otamme muiden opetukset ojen-nukseksi tutkistelemisissamme. Näitä opetuksia me parhaiten käsi-tämme kirjoista, joihin kukin kokeitansa on kirjoittanut. Tuostapa tuntuisi seuraavan, että hyvän kirjain lukeminen olis sangen hyödyllinen jokaiselle järjelliselle ihmiselle, vaikk'ei meidän kuitenkin tule uskoa kaikkia kirjoja, ennen kuin tutkimme jos tosia ovat, sillä ei kaikki ole Jumalan sanaa mitä prantätty on.

Holla saattaa Maamiehen Ystävä sanoa, että siellä ja täällä Suomen-kansassa näyttäkseen toki muutamia, jotka ovat halulliset oppia kirjoista etsimään. Tämän tietää hän siitakin, että nykyisin tuli Kuopion pranttiin eräs renkimies, joka pyysi lukeaksensa muutamata sipaletta siitä viisauesta, jota hän oli kuullut Maamiehen Ystävä tarjoilevan talonpoikaisillekin miehille. Saatuansa tämän Ystävänsä ensimmäisiä kokeita, meni hän kotiinsa, luvaten pian takasi tulla koko vuosikauen tarvesta ostamaan, kuin vaan saisi muitakin taipumaan tähän hänen tuumaansa, ettei tuo hinta muka tulis häntä yksinänsä rasittamaan. Muutaman viikon kuluttua palasikin tämä mies Maamiehen Ystävänsä kotiin ja pyysi ostaaksensa hänen tavaratansa niin paljo kuin puolelatoista ruplalla saattaisi saaha. Ei sanonut enemmän rahaa sillä kertaa olevan vallassansa, eikä tahtonut osakkaitakan ottaa tähän kauppaansa, peljäten muihen liikaavan ja turmelevan näitä lehtiä, joita hän tahtoi vastaseksikin säilyttää. Tottahan silloin lienet hänestä hyvältä tuntu- neen tuo tavara, koska niin visusti häntä aikoi suojelle, ettei muihen käsiin ensinkän tahtonut sitä antaa, ja näyttäisi tämä mies kaiketi

olevan halullinen opetusta hankkimaan, kuin vaan tavarat eivät vähissä olisi.

Mutta taitaapa tämä vähä varasuus monellakin häittana olla, josko hyvinkin halu pitäisi kirjoja ostamaan ja niistä viisautta imemään, vaikka kyllähän monasti suottakin valitetaan rahan vajoota. Sillä ei kaiketi meidän maassamme yhteinen kansa taida tahtoakkan paljo tuolla lukemisella päätänsä vaivata, jonka arvaamme siitä, että talonpojan sääty näyttää varsin vähän kirjoja ostavan. Tokkopa lienee monta niin kiivasta kirjan lukiata, kuin tämä mainittu renki Kuopiossa, joka pani viimeisen kopeikkansa enemmän oppia saahaksensa.

82 ALLA NARRARS DAG.

Saima n:o 14 4.IV 1844

I barndomens ljufva dagar, då det oroliga människohjertat ännu är så lugnt, att en smörgås eller en ledig vrå till hvila efter dagens lekar söfver det i menlös glömska af, hvad som varit och hvad som komma skall, då 20 finnas också få möjligheter att locka och bedraga detsamma. Man har dock velat vänja det späda vid bedragna förhoppningar. Men det hoppas så litet, att man icke trott sig kunna bedraga det oftare än en dag om året. Och Aprilvädret har väl gifvit månadens första dag företrädet att vara de menlösas narrdag.

Fyra, fem, sex år å rad fångades hvarje första April en varg, som fick beses någonstädes i staden. Skulle aldrig verlden haft större odjur! Troget sprang jag hvarje gång att se detsamma. Först det sista året vände jag om på halfva vägen. Då hade solen fått en svart fläck, och jag 30 som ännu aldrig anat, att de, klaraste ljus kunde hafva sina fläckar, kikade tvislande dit upp, tills tårarne strömmade varma utför de unga kinderna. Bittra voro icke dessa tårar; de voro de första, som hörde till en gäckad förväntan. – Gerna var man narrad för detta köp. Narrdagen var också med tårar en lycklig dag!

Andra dagar komma sedan. Med de lösta bäckarnes sorl, med de sprickande löfven och med lärkans drillar strömmade drömmar och förhoppningar in i det öppna bröstet. Det vidgades vid förstulna blickar utöfver den leende gröna jorden, och blef likväl trångt. Men dess förhoppningars mål var så aflägsat. Alla narrars dag var försvunnen. 40

Försvunnen var också snart denna ålder. Drömmarne hade vuxit ut till starka begär, och halfva verlden skulle tagas i storm, lika lätt som flickans hjerta. Men detta skygga hjerta kanske flydde hvarje försök, eller kanske svalnade det fordom lågande, likasom allt på jorden och jorden sjelf, och halfva verlden krympte ihop till många usla småting, krympte såsom afplockad frukt i Julisolens heta brand. Narrdagarna vuxo till dussintal. Men alla narrars dag var förnämligast den, då drömmarne verkligen blefvo drömmar, och det starka begäret lärde känna sin egen svaghet – då det slocknade.

Endast en gnista glödde. Klagande vindar susade öfver de fält, der 50 menskligheten slafvar och lider och täres, och deras fläkt gjorde af den lilla gnistan en flämtande glöd. Ärelystnaden flammade med lust. Narrdagen var åter försvunnen i ett dunkelt fjerran, dädan den skimrade som triumfens hvila.

Men skimrat försvann, ju mera vandraren närmade sig målet, och arbetet och mödan blef tung. Målet blef hvilans dag, skulle den också